

WOORD, KLANK & BEELD

CD KLASSIEK

Tweede symfonie
Gustav Mahler

Mahlers symfonieën, meerdere gezelschappen hebben ze op hun repertoire en bijgevolg liggen er tal van verschillende opnames van deze indrukwekkende werken in de rekken. Ondergetekende luisterde dan ook met extra gespitte oren naar wat het koor en orkest van Philadelphia onder de leiding van Christoph Eschenbach terechtbrengen van De Tweede. Mahlers tweede, afgewerkt in het jaar 1894, is een symfonie die evenzeer als de vierde wordt gekenmerkt door biografische treurnis, maar nog veel meer door het worstelen met verdriet. Beide ouders van de componist stierven in 1889, zes van zijn broers en zussen overleden zeer jong. Zes jaar deed de componist erover om dit werk af te ronden. *Totenfeier* (dodenritus) vatten hij al in 1888 aan, wat de eerste beweging moest worden van „een symfonie die de vorige (de eerste, *n.d.r.*) ten grave moet dragen”. Maar dan stortte de componist helemaal in, mede vanwe-

ge het keiharde, negatieve oordeel van de toenmalige dirigent Hans von Bülow.

Pas in 1893 nam Gustav Mahler het werk weer op, maar dan volgden verrassend snel de drie middelen. Vreemd genoeg zou het uiteindelijk Von Bülow zijn die Mahler aan zijn (vijfde) finaledeed hielp, en wel op de meest onverwachte manier. De componist woonde immers de begrafenis van de dirigent in maart 1894 bij en werd daarbij diep geraakt door een kerklied. Het destijds gezongen koraal heette toepasselijk *Auferstehen* (verrijzenis) en vormde een perfect antwoord op de strijd van 'leven en dood' waarover het eerste deel handelt.

„Ik legde er al mijn levenservaring en mijn lijden, waarheid en poëzie in”, zei Mahler later. Zijn tweede eindigt dus optimistisch. Verrezen leven lijkt te ontspringen aan het lijden. Christoph Eschenbach, ooit een sterpianist en protégé van Herbert von Karajan, houdt het Philadelphia Orchestra strak in de teugels. Het resultaat is fraai. (JC)

Gustav Mahler, *Symphony Number 2 'Resurrection'*, door Simona Saturova (sopraan) en Yvonne Naef (mezzosopraan), met The Philadelphia Orchestra en The Philadelphia Singers Chorale onder leiding van Christoph Eschenbach, Ondine (distributie Coda), 2 cd's, ODE 1134-2D, 21,65 euro.

CD MODERN

Songbook Irving Berlin

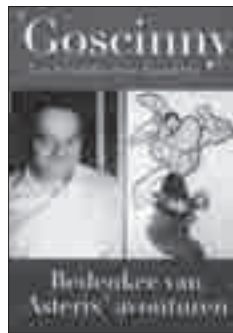
De Russisch-Amerikaanse componist Irving Berlin (1888-1989) was een bijzonder succesrijk auteur van populaire, zij het niet banale muziek. Uiteraard leverde hem dat bij de klassieke muzikliefhebbers weinig sympathie op. Bovendien werd hij beschouwd als een muzikale analfabeet. Maar dat is niet meer dan een vooroordeel. De man was uitstekend geschoold en wie in zeven jaar tweehonderd liederen uit zijn pen krijgt, kent zijn stiel. Bovendien tekende Berlin ook nog eens voor de meeste teksten van die liederen. Hij schreef musicals als *Annie Get Your Gun* en *Call Me Madam*. En dan zeggen we nog niets over zijn kas-krakers als *Alexander's Rag Time*

Band, White Christmas, Anything You Can Do I Can Do Better, How Deep is the Ocean en *Let's Face the Music*.

De wereld waarin Fred Astaire en Ginger Rodgers dansten, was die van Irving Berlin! Geen wonder dus dat de man eigenlijk niet meer uit het collectieve geheugen is weg te branden. Een goed punt is dat zijn muziek blijkbaar ook voldoende sterk is om nieuwe interpretaties te doorstaan. In dit geval door het driemanschap Clusone 3, met Michel Moore op sax en klarinet, Ernst Reijseger op cello en Han Bennink aan drums en celesta. Een hele knappe cd met een fantastische versie van *How Deep is the Ocean*. Zeer diep dus! (JC)

Soft Light and Sweet Music. Irving Berlin Songbook, door Clusone 3, HAT HUT records (distributie harmonia mundi), hatOLOGY 657, 22,10 euro.

BOEK NON-FICTIE

Biografie schepper van
Astérix Pascal Ory

René Goscinny (1926-1977) was de geestelijke vader van Astérix, de razend populaire strip over het Galliërtje met de toverdrank. De wortels van Astérix' bedenker liggen evenwel niet in Gallië, maar in de joodse stadjes in Oost-Polen. Een biografie van Goscinny begint dan ook als

volgt: „Zoals veel van de westerse succesverhalen uit de twintigste eeuw, wortelt ook dit verhaal in de geschiedenis van het jodendom en is het typisch joods. Daarna vermengt het zich met de geschiedenis van Frankrijk en wordt het typisch Frans.” De vertaling van de biografie verschijnt niet toevallig in het kader van het Joods Cultuurfestival van de provincie Antwerpen.

Het levensverhaal van de man is opmerkelijk, te beginnen met het feit dat hij als banneling in 1946 bewust koos voor Frankrijk als bestemming. Goscinny wilde op zijn twintigste tekenaar worden, maar dat mislukte. Als scenarist slaagde hij wel. In 1961 brak hij definitief door met *Astérix le Gaulois*, getekend door Uderzo. In enkele jaren tijd werd de strip een verbluffend succes. Goscinny liet er zich helemaal in gaan, en speelde vooral met woordhumor. Daardoor is *Astérix* vooral een ode aan de Franse taal.

Biograaf Pascal Ory vraagt zich af of de strip een verborgen (politieke) agenda had, en het gaullisme van een populaire mythologie voorzag. (Zo worden de Engelsen vaak belachelijk gemaakt, maar de Italianen niet.) Na de voortijdige dood van de scenarist in 1977 zette tekenaar Uderzo de strip verder. Astérix kreeg daarmee een tweede leven. (EDS)

Pascal Ory, *Goscinny. Bedenker van Astérix'avonturen*, House of Books, Antwerpen, 2009, 319 blz., 19,90 euro, ISBN 978 90 443 2407 5.

BOEK GESCHIEDENIS

Actualiteit van België
Georges De Corte

Over wat gaat dit boek eigenlijk? De evolutie van de Belgische samenleving? Het verhaal van de koningen van dit land? De politieke geschiedenis? Onderstaand boek roept de golfbewegingen op die onze samenle-

ving de voorbije tweehonderd jaar heeft gekend. Ruggengraat is een soort van tijdlijn, waardoor het geheel (samen met de vele interessante illustraties) wat weg heeft van een schoolboek. Samensteller Georges De Corte tekende dan ook vele jaren lang voor leerboeken geschiedenis voor het middelbaar onderwijs. Toegankelijk en gedegen, dit boek, maar de invalshoek van het koningshuis is soms wat vreemd. Wat ons ook de wenkbrauwen deed fronsen, was het deel over *Katholieken, vrijzinnigen en politiek*, waarin veel aandacht uitgaat naar de vrijzinnigheid en de clash tussen katholieken en vrijzinnigen. We citeren over secularisering: „De sociale en morele druk, en de samenhangende controle die er was in de parochie en op katholieke scholen en internaten, lagen bij sommigen als een steen op de

maag. Velen werden onkerkelijk en sommigen ongelovig.” Het boek bevat ook twee opstellen van CD&V-politici Pol Van den Driessche en Els Schelfhout. (EDS)

Georges De Corte, *België. Een geschiedenis van het gewone volk*, Van Halewyck, Leuven, 2009, 224 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 5617 923 4.

BOEK RELIGIE

Leven na de dood
Joseph Ratzinger

In 1977, vlak vóór hij benoemd werd tot aartsbisschop van München-Freising, leverde Joseph Ratzinger, toen hoogleraar aan de universiteit van Regensburg, een boek af over het eeuwig leven. Dertig jaar later verschijnt het werk opnieuw, en nu ook in een leesbare Nederlandse vertaling. In *Dood en Eeuwig leven* reageerde de Beierse theoloog op twee stromingen. De eerste behelst het herinterpreteren van de christelijke hoop tot een politiek begrip. Het Rijk Gods leek aan de mens zelf

toevertrouwd, in plaats van te verwachten aan de einder van de tijd. (In zijn recente encyclieken over de hoop en de ontwikkeling herhaalt de inmiddels tot paus verkozen theoloog zijn verzet tegen deze politieke visie.) Het tweede waartegen hij reageert is het afscheid nemen van het begrip 'onsterfelijke ziel' in de theologie van na de jaren 1960. Op basis van de Bijbel meenden theologen het verrijzenisgeloof te moeten herinterpreteren, en wel zo dat verrijzenis plaatsvond op het moment van de dood zelf. Joseph Ratzinger trekt conclusies voor een ethische omgang met de dood vanuit christelijk perspectief, maar nog meer aandacht besteedt hij aan de onsterfelijkeheid van de ziel en de opstanding van de doden. De publicatie van dit boek bezorgde Joseph Ratzinger definitief de status van conservatief, terwijl hij voordien gekend was als een vernieuwer. Wilde hij terug naar het middeleeuwse denken over de ziel? In een nawoord, geschreven eind jaren 1980 als curiekardinaal, verdedigt de huidige paus zijn standpunt. „Ik had niet simpelweg een Griekse of neoscholastieke theorie over lichaam en ziel

proberen te hernemen, maar ik had een poging gedaan om deze begrippen hun juiste plaats te geven in de context van de Bijbel en de kerkvaders.” Heilsverwachting wortelt voor hem in Gods handelen in Christus. En vanaf onze doopsel maken we deel uit van het lichaam van Christus en delen we in de verrijzenis. Hier leest u de echte Ratzinger, onvoorstelbaar belezen, zeer genuanceerd, zich bewust van de traditie en boven alles gehecht aan de grond van het geloof. Geen eenvoudige lectuur, maar voor wie meer wil weten over het denken van de huidige paus, is dit niet te versmaden. (EDS)

Joseph Ratzinger/Benedictus XVI, *Over dood en eeuwig leven*, Lannoo, Tiel, 2009, 272 blz., 24,95 euro, ISBN 978 90 209 8422 4.